

J. J.

Młyny wodne w woj. olsztyńskim

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 6/1, 163-164

1961

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

się lub upada, zależnie od koniunktury. Dopiero po wyzwoleniu przystąpiono do systematycznego rozwoju tego rejonu, budując kopalnie rudy „Edward” (1947—1950), „Stara Góra” (1951—55) i „1 Maja”.

J. Z.

Z DZIEJÓW POLSKIEGO PIŚMIENICTWA ODLEWNICZEGO

Dalszy artykuł mgra inż. J. Piaskowskiego z sygnalizowanego już na tym miejscu cyklu¹ zamieszczony w nrze 7—8/1960 „Przeglądu Odlewniczego” dotyczy dzieła J. Rogalińskiego *Doświadczenia skutków rzeczy pod zmysły podpadających*. Czterotomowe dzieło J. Rogalińskiego wydane w Poznaniu w latach 1765—1776 stanowi jeden z pierwszych podręczników fizyki napisanych po polsku.

W tomie IV dzieła Rogalińskiego opisane są składy brązów (a raczej spізów) stosowanych do odlewania armat oraz sposoby określenia zawartości miedzi i cyny w złomie armatnim przeznaczonym do przetopienia. Autor artykułu cytuje te fragmenty dzieła.

J. J.

ZARYS DZIEJÓW ROWERU

Mgr inż. A. Kaczmarczyk w artykule *Rower*, zamieszczonym w nrze 10/1960 „Młodego Technika”, obok wyjaśnienia zasad konstrukcyjnych i opisanie metod produkcji tego pojazdu podaje krótką jego historię.

J. J.

Z DZIEJÓW SZKOLNICTWA KOLEJOWEGO

W roku 1871 przy Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej utworzony został warsztat szkoleniowy, w którym wieczorami odbywały się wykłady dla praktykantów. Taką drogą starano się doraźnie kształcić fachowców niezbędnych dla rozwijającego się wówczas szybko kolejnictwa.

W roku 1875 warsztat ten przekształcono na pierwszą w Królestwie Polskim szkołę techniczno-kolejową, a wkrótce potem otwarto dalsze placówki technicznego szkolnictwa kolejowego.

Organizacją tych szkół, obowiązującym w nich programem nauczania, warunkami przyjmowania uczniów zajmuje się Czesław Kozłowski w artykule *Kolejowe szkoły techniczne w Królestwie Polskim w latach 1864—1882* („Przegląd Kolejowy”, nr 9/1960).

J. J.

MLYNY WODNE W WOJ. OLSZTYŃSKIM

Spis młynów zbożowych poruszanych kołem wodnym na terenie województwa olsztyńskiego jest bardzo skromny. Franciszek A. Klonowski w artykule *Z historii i inwentaryzacji młynów wodnych na Warmii, Mazurach i Powiślu* („Rocznik

¹ Por. np. notatkę w dziale „Z czasopism” w nrze 3—4/1960 „Kwartalnika”.

Olsztyński", tom II, rok 1959) wylicza zaledwie trzy młyny z kołami nasiębiernymi i jeden z kołem podsiębiernym. Jeżeli powtórzymy za autorem, że młyny te są nieczynne (z jednym wyjątkiem) i częściowo już zdewastowane, apel o ich zachowanie i zabezpieczenie jako zabytków techniki staje się niezwykle aktualny.

F. Klonowski podaje krótki opis techniczny ocalałych młynów uzupełniony fotografiami. Pierwsza, obszerniejsza część artykułu zawiera niektóre dane dotyczące historii młynów wodnych na Warmii, Mazurach i Powiślu. Na uwagę zasługują m.in. informacje o formie własności młynów w różnych okresach oraz o cechach zrzeszających młynarzy. Interesujące też jest zestawienie ilości młynów w XVII w., na przełomie XVIII i XIX w. oraz w połowie XIX w.

J. J.

25 WIEKÓW BUDOWNICTWA OBRONNEGO

Cykl artykułów pod powyższym tytułem opracowanych przez R. Bochenka publikuje „Przegląd Techniczny” w nrach 34, 35 i 36/1960. Artykuły zawierają opis najważniejszych form budownictwa obronnego stosowanych w ciągu ostatnich 2500 lat, počawszy od umocnień starożytnych (Mur Chiński, Sciana Pikitów, obwarowania Kartaginy i in.) aż do gigantycznych fortyfikacji z okresu I i II wojny światowej oraz dyskutowanych aktualnie problemów obronności w epoce broni jądrowych.

Autor podkreśla, że budowle obronne w procesie swego rozwoju historycznego, ulegały stałej ewolucji, a w momentach, gdy pojawiały się nowe albo udoskonalone środki ataku (np. w XIV wieku — zastosowanie prochu do miotania pocisków, w 1885 r. — wyprodukowanie pocisków wypełnionych materiałem kruszącym itp.), ulegały gwałtownym przeobrażeniom.

J. J.

THE POLISH REVIEW

Numer 1/2 z roku 1959 kwartalnika wydawanego przez Polish Institute of Arts and Sciences in America zawiera m.in. artykuł Wacława Sierpińskiego pt. *Warszawska szkoła matematyczna i obecny stan matematyki w Polsce*. Jest to tekst wykładu wygłoszonego w dniu 15 kwietnia 1959 w wyżej wymienionym Instytucie. Autor omawia w nim pokrótce historię polskiej matematyki počawszy od wydawanych przez S. Dicksteina pierwszych czasopism matematycznych, wymienia potem cały szereg wybitnych matematyków polskich, zatrzymując się szerzej nad postacią Stefana Banacha. Drugą część artykułu stanowi opis obecnej działalności Instytutu Matematycznego Polskiej Akademii Nauk, kongresów matematycznych polskich i zagranicznych i udziału w nich polskich uczonych. Podana jest lista wydawnictw matematycznych Polskiej Akademii Nauk, omówione olimpiady matematyczne. Artykuł kończy się stwierdzeniem, że polska matematyka znajduje się obecnie w kwitującym stanie.